

**R. P. Georgii De Rhodes Avenionensis, È Societate Iesv,
Philosophia Peripatetica, Ad Veram Aristotelis Mentem**

Rhodes, Georges de

Lvgdvni, 1671

Sect. ij. Vtrum detur vnus conceptus entis præcisus ab inferioribus, &
qualis ille sit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95638](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95638)

Quaest. I. Sect. I. Praecisiones obiectiuæ. 623

& extrinsecè per denominationem à cognitione; sic enim ipsum obiectum verè denominatur distinctum & præcisum, sed extrinsecè tantum. Sicut esse visum, & esse cognitum sunt denominationes à visione & cognitione; par enim est ratio. Et sanè probari eodem posset argumento, quod nulla datur visio obiectiua, id est quod nihil dici potest visum, quia visio non est in obiecto. Ad formam itaque argumenti distinguo maiorem; si non sint in obiecto indiuisibiles plures formalitates fundamentaliter & extrinsecè, concedo; si non sint realiter & intrinsecè, nego. Similiter antequam cognoscant animal, illud ex parte sui habet fundamentaliter aliquid, per quod differat à rationali; non habet aliquid, per quod differat realiter; nam etiam si vna sit res, præbet tamen fundamentum intellectui, ut illud cogitet sine rationali, quia æquiualeat pluribus. Denique quando cognitio nihil fingit, si non sit in rebus diuersitas, saltem fundamentalis & virtualis, non potest cognitio deprehendere in illis diuersitatem. In obiecto autem simplici est diuersitas illa fundamentalis, quæ sufficit ut intellectus concipiat vnum ac si differret ab alio, non deprehendendo in eo diuersitatem priorem cognitione, sed inducendo diuersitatem extrinsecam eo ipso, quod cognoscit inadæquatè. Quando aliquid est indistinctum intrinsecè, potest extrinsecè distingui per aliquid extrinsecum.

Solutio secundæ.

Ad secundam respondeo negando primam maiorem, cognosci, & non cognosci, non sunt minus contradictoria, quam produci & non produci. Ad probationem negatur hæc minor: sed particula, non, cadens supra verbum *cognosci*, negat eodem modo quo cadens supra verbum *produci*. Nam cadens supra verbum *produci*, negat eadem totam entitatem, quam affirmabat verbum *produci*. At verò cadens supra verbum *cognosci*, negat tantum eandem formalitatem, quam affirmabat verbum *cognosci*. Disparitas ergo est, quia produci terminatur ad entitatem rei prout est in se; cognosci autem terminatur ad formalitatem dumtaxat. In eo videlicet differunt potentia productiua, & cognoscitiua, quòd illa terminetur ad entitatem ut est in se, ista verò terminari possit ad entitatem sub aliqua tantum formalitate; obiectum enim est multiplex fundamentaliter in ordine ad potentiam cognoscentem, non in ordine ad potentiam producentem. Ex quo etiam soluitur argumentum illud theologicum, quod in creatis inducitur mysterium Trinitatis, in quo producitur personalitas, non producitur essentia. Est enim manifesta disparitas, cum in Deo pluralitas virtualis sit in ordine ad potentiam productiuam, & cognoscentem; in creatis sit tantum in ordine ad potentiam cognoscentem. Vltima probatio nulla est, quia cognosci formaliter, & non cognosci formaliter, non sunt contradictoria, quando respiciunt formalitates diuersas; negatio enim cadens supra modum, facit contradictoriam propositionem de modo, quando cadit supra eandem formalitatem, non autem quando cadit supra diuersam.

Solutio tertiæ.

Ad tertiam respondeo distinguendo hanc maiorem: illa distinguuntur realiter, quorum vni realiter conuenit vnum prædicatum intrinsecum, quod non conuenit alteri, concedo; vnum prædicatum extrinsecum, nego. Nam ad hoc ut prædicatum aliquod extrinsecum in ordine ad extrinsecum connotatum, conueniat vni, & non alteri, sufficit distinctio fundamentalis & virtualis. Simi-

liter illa distinguuntur realiter, quorum vnum existit, altero non existente, secundum ea saltem, quæ dicit in recto, concedo; altero non existente, secundum ea, quæ dicit in obliquo, nego. Quando existit formalitas animalis, existit etiam formalitas rationalis, secundum ea quæ dicit in recto, non secundum ea quæ dicit in obliquo. Distinguitur ergo ut formalitas est secundum ea quæ dicit in obliquo, non secundum ea, quæ dicit in recto; idè non distinguitur realiter, sed ratione.

Ad quartam respondeo, formalitates obiectiuas esse infinitas extrinsecè, ac potentiâ, quatenus

Solutio quartæ.

possumt denominari diuersæ à diuersis cognitionibus possibilibus: sed quia illæ cognitiones nunquam sunt actu infinitæ, idè nunquam istæ formalitates simul sunt actu infinitæ. Imò cum istæ formalitates non differant rectis, nisi per ordinem ad diuersa obliqua; idè sunt infinitæ dumtaxat secundum id quod dicunt in obliquo. Reliqua de vniuersalibus peti possunt ex 3. *disp.* vel etiam ex Theologia, vbi plenè dixi ea de re; quæ tamen magis est philosophica.

SECTIO II.

Vtrum detur vnus conceptus entis præcisus ab inferioribus, & qualis ille sit.

C D Ixi, posse vnam rationem superiorem præscindi ab altera minus communi: nunc quaestio est de ratione communi entis, vtrum possit cogitari sine differentiis, per quas contrahitur, & sic formari conceptus vnus obiectiuus, qui nihil repræsentet præter communem rationem sine vlla differentia inferiore.

Certum est autem primò, conceptum alium vocari formalem, alium obiectiuum. Formalis est ipsa

Conceptus formalis.

mentis actio, quæ res apprehenditur, vel certè verbum mentis expressum tali actione, ipsiusque rei repræsentatiuum. Conceptus autem obiectiuus est ipsa res, seu ratio per intellectum apprehensa, quatenus apprehenditur; sicque ratio conceptus intrinsecè conuenit conceptui formali; conceptui autem obiectiuo per denominationem extrinsecam.

D Cum ergo quaeritur, an detur vnus conceptus entis, sensus primò est, an detur vnus conceptus formalis entis, id est, vtrum audito nomine entis, exprimitur aliquis conceptus formalis, cui obiectiuè respondeat sola ratio entis absque alia ratione vlla inferiori. Secundò, an detur vnus conceptus obiectiuus, id est, vtrum significatum huius nominis *ens*, sit aliquid vnum, quod ut sic nullo modo importet significatum rationum inferiorum; sicut animal dicitur habere vnum conceptum obiectiuum, id est significatum huius nominis *animal*, est vnum, quod nullo modo importat significatum rationalis, aut irrationalis.

Certum est secundò, tripliciter diuisos esse auctores circa significatum nominis illius, *ens*. Primò

Triplex sententia.

E enim Rabbi quidam Moyses apud S. Thom. 9.7. de potentia, art. 8. censet ens respectu Dei & creaturæ prorsus æquiuocum esse, ita ut supra Deum & creaturas non sit querendus vllus conceptus vtrique communis, significatus nomine entis; imò neque vlla sit analogia, vel similitudo inter ea, de quibus ens prædicatur. Secundò Thomistarum communis sententia est, quos sequuntur etiam Vasquez 1. part. *disp.* 22. c. 2. & *disp.* 114. c. 2. Fonseca 4. *Metaph.* c. 2. q. 2. nullum dari conceptum entis præcisum ab inferioribus: sed non conueniunt tamen circa significatum immediatum huius nominis *ens*; alij enim aliter

aliter explicant, quos referre piget. Tertio Scotus cum Scotistis omnibus, quos sequuntur Suarez *disp. 2. sect. 2.* & ferè omnes Recentiores, ponunt conceptum vnum entis præcisum ab aliis omnibus differentiis; ita ut audito nomine entis, intellectus vnicum exprimat conceptum formalem, cui respondeat distinctè ac expressè vnica ratio entis, quæ nullas formaliter includat rationes inferiores. Quod ego etiam verissimum esse iudico.

Prima dubitatio.

Ratio tamen dubitandi primò est, quia illud non præscinditur ab inferioribus, quod illa semper includit: sed conceptus entis includit omnes rationes inferiores; includit enim totum, quod est formaliter ens: nulla verò est ratio inferior, quæ non includatur formaliter in conceptu communi entis.

Secunda.

Secundò: Implicat aliquid præscindi ab alio, & tamen manere semper illi coniunctum; quod enim præscinditur, separatur: sed ratio entis ita imbibitur in differentiis inferioribus ipsius entis, ut semper maneat illi coniuncta; præcisa enim ipsa ratione entis, id quod manet, necessariò est ens: ergo ratio entis non potest præscindi ab inferioribus.

Tertia.

Tertio: Ens est analogum ad sua inferiora: sed analogia non habent vnum conceptum præcisum ab omnibus analogatis: ergo ens non habet huiusmodi conceptum præcisum.

Quarta.

Quartò sapientia v. g. non potest præscindi à creata & increata: ergo etiam ens non potest præscindi à creato, & increato. Antecedens probatur primò. Sapientia communis & abstracta, vel realiter distinguitur à iustitia, vel ratione tantum. Si primum: ergo non conuenit sapientiæ increatæ. Si secundum: ergo non conuenit sapientiæ creatæ. Deinde prius ens diuiditur in creatum & increatum, quàm diuidatur in sapientiam: ergo sapientia intelligi non potest, quin intelligatur creata, vel increata; nam ratio inferior necessariò includit rationem superiorem.

Vnitatis conceptus formalis.

Dico primò, conceptum formalem proprium entis ut sic, esse vnum re & ratione, præcisum ab aliis conceptibus formalibus aliorum obiectorum.

Probatio.

Ratio est, quia vox ista, *ens*, vna est, & significat vnicam rationem communem, in qua conueniunt omnia inferiora entis; non autem rationes illas particulares, in quibus differunt: sed voces expressiue sunt conceptuum formalium: ergo datur vnus conceptus formalis entis. Maior probatur primò, quia si vox ista, *ens*, significaret rationes distinctiuas substantiæ, & accidentis, statim ac scimus aliquid esse ens, sciremus esse substantiam, vel esse accidentem, cum per te nihil significet aliud: sed multa scimus esse entia, & tamen ignoramus an sint substantiæ, an accidentia: ergo ens non significat immediatè substantiam & accidentem. Imò si ens significat substantiam & accidentem, quoties dicitur, *Substantia est ens*, diceretur substantia & accidentem, vel certè nihil diceretur nisi quod sit substantia; ens enim immediatè non significat nisi substantiam: in hac propositione, *Substantia est ens*, ens non significat accidentem: ergo non significat nisi substantiam; & sic identica est propositio. Deinde, si conceptus formalis entis multiplex est, includens rationes omnes inferiores entis, sequitur debere illos conceptus esse infinitos; tot enim essent, quot sunt inferiora entis, cum non sit maior ratio vnus, quàm alterius.

Vnitatis conceptus obiectiuus.

Dico secundò, dari etiam vnum conceptum obiectiuum entis, præcisum ab omnibus inferioribus: id est audito nomine entis, formatur conceptus de

A ratione vna obiectiuâ, quæ vno conceptu cognoscitur.

Ratio est primò, quia experientiâ constat, nos audito nomine ipsius entis, concipere vnam aliquam realitatem, quæ non sit explicite substantia, nec accidentem; cogito enim id quod habet essentiam non cogitando quod sit substantia, vel accidentem: ergo datur vnus conceptus obiectiuus entis. Probo antecedens. Si quoties dico *ens*, dicerem immediatè substantiam & accidentem, deberem etiam Petrum, Paulum, &c. dicere, & sic infinitos habere conceptus obiectiuos.

Secundò, posse abstrahi rationem vnam entis communem nihil aliud est, quàm concipi posse id in quo conueniunt substantia & accidentem, non cogitatis rationibus in quibus differunt: sed concipi potest id in quo conueniunt, non conceptu eo in quo differunt: ergo potest abstrahi ratio vna communis entis. Probatur minor. Substantia & accidentem magis conueniunt, quàm ens & non ens: sed hoc possumus concipere non conceptis iis, in quibus differunt; sicuti possumus concipere id in quo conueniunt Petrus & Paulus, non concipiendo id in quo differunt: ergo, &c.

Tertio, si nomen entis non significaret rationem obiectiuâ vnam, significaret immediatè substantiam & accidentem, vel copulatiue, vel disiunctiue: neutrum dici potest; si enim significaret copulatiue substantiam, & accidentem, quando dicitur, *Substantia est ens*, significaretur, *est substantia & accidentem*: si disiunctiue, igitur cum dico, *Substantia est ens*, significatur, *substantia est substantia, vel accidentem*.

Denique implicat, ut eadem ratio indiuisibilis obiectiuâ concipiatur distinctè simul & confusè: sed cum dico ens, distinctè concipio id quod est, & non distinctè concipio rationem substantiæ: ergo illi sunt necessariò conceptus distincti.

Dico tertio. Conceptus obiectiuus entis in hoc consistit, quod sit habens essentiam realem; id enim est quod significatur nomine ipso entis. Quod ut explicem distinctè.

Obserua primò, ens interdam sumi posse ut nomen participium verbi *sum*, & ita significat existens; connotat enim tempus præsens, significatque idem quod habens existentiam. Secundò sumitur ut nomen verbale, tuncque nullam connotat differentiam temporis, significatque id quod habet essentiam realem, & aptam existere, siue de facto illa existat, siue non. Posteriori hoc modo hic sumitur ens, cuius explicatur conceptus.

Obserua secundò, essentiam explicari posse nobis dupliciter. Primò in ordine ad effectus vel proprietates, & sic essentia dicitur esse principium primum proprietatum, quæ rei conueniunt; sic enim essentia est propria rei cuiuslibet naturæ. Secundò in ordine ad nostrum intelligendi, & loquendi modum; sicque dicimus essentiam eam esse, quæ per definitionem explicatur, & quod respondetur, quoties queritur, quid res sit; & ita vocatur quidditas.

Obserua tertio, posse quoque dupliciter explicari nomen realis. Primò per negationem aliquam, ut si dicamus illam appellari essentiam realem, quæ in se nullam includit contradictionem, nec est merum figmentum intellectus. Secundò positivè in ordine ad existentiam, & sic eam vocamus essentiam realem, cui aduenire potest existentia, seu actualitas, ita ut poni tenerè possit extra causas suas. Patet igitur, quid propriè significet nomen entis, prout differt à re ficta. Hinc

Quæst. II. Sect. II. Concept. entis præscisus. 625

Solutio
primæ du-
bit.

Ad primam distinguitur maior : illud non præscinditur ab inferioribus, quod semper illa includit secundum eam rationem particularem, in qua differunt, concedatur maior; quod semper illa includit secundum rationem communem, in qua conveniunt, negatur maior. Ad minorem : sed conceptus entis semper includit rationes inferiores, secundum eam rationem communem, in qua conveniunt, concedo minorem; secundum eas rationes particulares, in quibus differunt, negatur. Debet enim, ut dixi, in ente quolibet particulari, v.g. in substantia, considerari ratio duplex, una in qua convenit cum accidente, estque v.g. habere essentiam; altera in qua differt ab accidente, & esse per se. Conceptus entis præscisus includit priorem illam rationem, in qua conveniunt; sed non includit posteriorem istam, in qua differunt, ideoque verè præscinditur ab inferioribus, licet inferiora non præscindantur ab eo, ut patebit ex statim dicendis.

Instantia.

Instantia. Ista ratio entis particularis, ut particularis, est reuera ens; sed conceptus entis generalis includit omne quod est ens; ergo conceptus entis generalis includit etiam omnes rationes entis particulares, ut particulares.

Respondetur distinguendo maiorem : ista ratio entis particularis, ut particularis est reuera ens solum in communi, negatur; tum in communi, tum in particulari, conceditur : conceptus generalis entis includit omne quod est ens, præcisè secundum rationem communem; non omne ens secundum rationes particulares.

Solutio
secundæ.

Ad secundam plenè dicitur *sect. 3.* Nunc paucis respondeo, duobus modis posse aliquid præscindi ab inferioribus : primò perfectè, ita ut illud concipiatur ab intellectu, non conceptis inferioribus; & vicissim concipi possint inferiora sine illo : secundò imperfectè, ita ut illud concipiatur ab intellectu non conceptis villo modo inferioribus, sed inferiora tamen non concipi possint sine illo, saltem implicite. Sic ergo ens præscindi potest ab inferioribus; cogitatur enim non cogitatis villo modo inferioribus; sed inferiora tamen concipi nequeunt sine ratione communis entis, saltem confusè concepta, ut docebit sequens sectio.

Ad argumentum igitur concedo primum antecedens, distinguitur consequentia : ergo ens non potest ab illis præscindi perfectè, concedo; imperfectè, nego. Ad probationem eadem distinctio locum habet : implicat aliquid perfectè præscindi ab eo, cui manet coniunctum, concedo; idest si id quod præscinditur, non solum possit cogitari absque inferioribus, sed inferiora etiam sine illo, certè non manet coniunctum; nec implicat aliquid imperfectè præscindi, & tamen coniunctum manere. Diligenter videlicet observandum est, discrimen hoc esse inter distinctionem realem & rationis, quòd realis non possit non esse mutua; si enim Petrus realiter distinguitur à Paulo, Paulus etiam necessariò distinguitur realiter à Petro : distinctio autem rationis non necessariò sit mutua; ens enim distinguitur ratione ab inferioribus, cum tamen inferiora non distinguantur ratione ab ipso ente. Eodem modo reliqua probatio solui potest; quod enim perfectè separatur, non manet coniunctum; quod separatur imperfectè, manere potest coniunctum. Et ex eo, quod ratio particularis, quæ manet præcisa ratione communi, sit ens, sequitur rationem communem entis obiectivam, præcisam non esse nisi imperfectè.

Ad tertiam responsio pendet ex dicendis *sect. 4.*
R.P. de Rhodens curs. Philosoph.

A Ad quartam respondeo, primò quidem rationem communem entis non eodem modo se habere ad inferiora, sicut se habet sapientia ad creatam & incretam; manifestum enim est quod ens est aliquid superius suis inferioribus; sapientiam verò esse aliquid inferius creato & increato. Secundò etiam respondeo, sapientiam in communi, neque ratione, neque realiter distingui à creatà & incretata, sed abstrahere ab utraque. Concedo ens prius dividi debere in creatum, & incretum, quam dividatur in sapientiam; sed nego rationem inferiorum entis, v.g. sapientiam, includere necessariò rationes omnes superiores analogas, in quas dividitur ipsum ens; sufficit enim ut includat aliquam ex illis.

Solutio
quartæ.

SECTIO III.

Quomodo conceptus obiectivus entis descendat ad inferiora, & ab illis contrahatur.

C Communis ratio entis nunquam reperitur solitaria, sed necessariò semper iungitur particulari cuiuspiam rationi entis, per quam propterea dicitur restringi, & contrahi. Quando ergo quaeritur, quomodo ens descendat ad inferiora, sensus est, quomodo communis illa ratio determinetur ad certam aliquam rationem entis; quod ut explicem, tria mihi video ponenda. Primò, vtrum ratio entis contrahatur ab inferioribus per aliquid distinctum realiter : secundò, vtrum contrahatur per aliquid distinctum ratione, seu an differentie includant rationem communem entis : tertio, vtrum contrahatur per modum compositionis, idest, vtrum differentie aliquid addendo contrahant, an verò tantum magis exprimendo id quod communis conceptus confusus dixerat.

S. I.

Vtrum entis ratio communis contrahatur per aliquid distinctum realiter ab ipsa.

D Dicitur, vtrum differentie, quæ determinant ens ad certam aliquam rationem talis entis, sint aliquid superadditum realiter rationi entis, & ab ea distinctum : quâ occasione quaeritur de gradibus eiusdem individui, vtrum inter se differant realiter, an verò tantum conceptu.

Prima dubitatio.

Ratio autem dubitandi est primò, quia illa distinguuntur, quæ possunt separari : sed ratio entis potest separari à ratione substantie; reperitur enim etiam in accidente : ergo ratio entis distinguitur à ratione substantie. Eademque ratio probat, gradus metaphysicos eiusdem individui distingui; nam animalitas, quæ in Petro est, reperitur in brutis.

E Secundò, quæ sunt eadem vni tertio, sunt eadem inter se : ratio substantie, & ratio accidentis identificantur realiter cum ente : ergo illæ identificantur inter se. Deinde eadem est ratio entis obiecta intellectui præscindenti, & existens à parte rei in ipso Petro : sed ratio entis obiecta intellectui præscindenti, non includit villo modo differentias : ergo neque illas includit à parte rei. Denique implicat ut aliquid realiter conveniat cum aliquo, & realiter ab eo differat secundum idem à parte rei : sed Petrus convenit cum omnibus rebus à parte rei secundum rationem entis, & secundum alias rationes differt : ergo illæ rationes inferiores à parte rei differunt.

Secundæ.

G G g

Tertio,